

GEOGRAAFIA

Kolmanda kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Põhikooli lõpetaja

- 1) tunneb huvi geograafia ning teiste loodus- ja sotsiaalainete vastu, on motiveeritud neid õppima;
- 2) kasutab geograafias omandatud teadmisi ja oskusi looduses ning ühiskonnas toimuvate nähtuste, nende ruumilise paiknemise ja vastastikuste seoste selgitamiseks ning analüüsiks;
- 3) märkab ja lahendab igapäevaeluga seotud geograafiaprobleeme, langetab põhjendatud otsuseid, kasutades loovat ja kriitilist mõtlemist;
- 4) kavandab ja korraldab uuringuid, sõnastab uurimisküsimusi, töötleb ja vormistab andmeid, teeb järeldusi ning esitleb tulemusi;
- 5) leiab teabeallikatest geograafiainfo, hindab selle usaldusväärsust, kasutab õppides ning koostöös meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- 6) mõistab geograafiateaduse olemust ja olulisust igapäevaelus ning ühiskonna arengus;
- 7) väärtustab looduslikku ja kultuurilist mitmekesisust ning jätkusuutlikku elukeskkonda, käitub turvaliselt ja järgib säästva arengu põhimõtteid;
- 8) on omandanud ülevaate geograafiaga seotud elukutsetest ja karjäärivõimalustest ning on motiveeritud elukestvaks õppeks.

7. klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
<p>Kaartide mitmekesisus ja otstarve</p> <p>1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;</p> <p>2) oskab lugeda kaarti: saab aru legendist ja kaardil kujutatud protsessidest, mõõdab vahemaid, määrab suundi, geograafilisi koordinaate, kellaaja erinevusi;</p> <p>3) orienteerub kaardil: leiab riigid, pealinnad, tektooniliselt aktiivsed piirkonnad, suuremad pinnavormid, veekogud, kliimavöötmed;</p>	<p>Üldgeograafilised ja temaatilised kaardid, sh maailma ja Euroopa poliitiline kaart. Atlase kui ruumiinfo kogu kasutamine. Paber- ja digikaardid.</p> <p>Nüüdisaegse maailmakaardi kujunemine, tähtsamad geograafilised avastused.</p> <p>Kaartide liigitus mõõtkava alusel.</p> <p>Mõõtkava, vahemaade mõõtmine looduses ja kaardil. Suundade sh asimuudi määramine looduses ja kaardil. Leppemärgid. Geograafilised ja polaarkoordinaadid. Ajavööndid. Kuupäevaraja. Asukoha kirjeldamine.</p> <p>Praktilised tööd:</p>

- 4) orienteerub ja liigub kaardi abil maastikul;
- 5) koostab kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli.

Geoloogia

1) iseloomustab jooniste või kaardi põhjal Maa siseehitust ja maakoore ehitust, laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse;

2) teab maavärinate ja vulkanismi tekke põhjusi, tagajärgi ja kaasnevaid nähtusi ning mõju keskkonnale, oskab võimaliku ohu korral käituda;

3) iseloomustab ja võrdleb setteid ning eri tekkeviisiga kivimeid, teab nende kasutamise võimalusi;

4) teab murenemise tähtsust looduses, seostab murenemise kivimite omaduste ja kiimaga.

5) seostab kivimite ja setete sh maavarade ja tekke Eesti geoloogilise ehitusega;

seostab muldade kujunemise nende tekke tingimustega Eesti näidetel.

Pinnamood

1) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ja pinnamoodi kodukohas, Eestis ja maailmas;

2) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimetel;

3) analüüsib pinnamoe ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid ning arvestab maastikul liikudes pinnamoodi ja sellest tulenevaid ohte.

1. Riigi geograafilise asendi kirjelduse koostamine.
2. Ülesanded kooliümbruse kaardiga. Kompassi kasutamine ilmakaarte ja asimuudi määramiseks.
3. Silmamõõduline mõõdistamine plaani koostamiseks.
4. Veebikaardi koostamine mõne piirkonna või nähtuse kirjeldamiseks.

Maa siseehitus, sise- ja välistuuma, vahevöö ja maakoore omadused. Mandrilise ja ookeanilise maakoore erinevused. Laamad ja laamade liikumine. Maavärinate põhjused ja mõõtmine. Vulkaanide siseehitus. Vulkaaniliste protsesside sõltuvus magma omadustest. Inimeste elu ja majandustegevus seismilistes ja vulkaanilistes piirkondades.

Laamtektoonika seos pinnavormide tekkega.

Murenemine. Setted. Kivimite liigitus tekke järgi. Kivimite majanduslik kasutamine. Geoloogiline uuring. Erinevad geoloogilised teadused ja tegevusalad.

Praktilised tööd:

1. Teabeallikate põhjal geoloogilise nähtuse (maavärin või vulkaan) või mõne piirkonna geoloogilise aspekti iseloomustamine.
2. Kivimite ja setete määramine ja kirjeldamine

Pinnamoe kujutamine suure- ja väikesemõõtkavalistel kaartidel. Suhteline ja absoluutne kõrgus. Pinnamoe kujutamine profiiljoonel. Noored ja vanad mäestikud ning mägismaad. Tasandike liigitus. Inimeste elu ja majandustegevus mägise ja tasase pinnamoega aladel.

Maailmamere põhjareljeefi seos laamade liikumisega.

Kliima

- 1) kirjeldab ilmakaardi põhjal ilma ning selgitab õhu liikumistja sademete teket sõltuvalt õhu omadustest;
- 2) selgitab kliima erinevusi sõltuvalt päikesekiirguse jaotumisest Maal, üldisest õhuringlusest, ookeanide, sh hoovuste ja pinnamoe mõjust;
- 3) iseloomustab kliimadiagrammi ja seostab selle vastava kliimavöötmega;
- 4) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;
- 5) mõistab inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui ka üleilmsel tasandil;
- 6) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemisvõimalusi.

Veestik

- 1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;
- 2) võrdleb teabeallikate põhjal meresid, jõgesid või järvi ning põhjendab nende erinevusi ja sarnasusi;
- 3) analüüsib veeringet Maa eri piirkondades, seostab selle kliima, vee kättesaadavuse ja inimtegevuse võimalustega;
- 4) seostab vee kulutava, transportiva ja kuhjava tegevuse jõe eri lõikudel pinnamoe ning voolukiirusega;
- 5) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima ning pinnamoega;

Murenemine, tuul, vesi ja inimtegevus pinnamoe kujundajatena.

Praktilised tööd:

1. Maastiku profiiljoone koostamine ja kirjeldamine.
2. Teabeallikate kasutamine pinnavormide või piirkonna pinnamoe iseloomustamiseks.

Ilm ja kliima. Ilmaelemendid. Kliimanäitajad. Kliimadiagramm ja kliimakaardid.

Päikesekiirguse jaotumine Maal. Aastaaegade kujunemine. Kliimat kujundavad tegurid: ookeanide, hoovuste ja pinnamoe mõju kliimale. Üldine õhuringlus: õhuringlus ekvaatori ja 30. laiuste vahel, mussoonid, briisid.

Põhi- ja vahekliima vöötmed. Kliimavöötmete kujunemine ja lühiiseloomustus. Kliima ja ilma mõju inimtegevusele. Eesti kliima andmete võrdlus teiste kliimavöötmetega

Praktilised tööd:

1. Kliimadiagrammide koostamine ja erinevate kohtade kliimadiagrammide võrdlemine.
2. Kliima kirjeldamine kliimakaartide põhjal.

Veeressursside jaotumine ja liigitus Maal. Maailmameri ja selle osad. Merede liigid. Vee temperatuur, soolsus ja jääolud maailmamere eri osades, erinevuste põhjused.

Veeringe. Veekogude arvukuse ja veerežiimi seos kliimaga. Veekogude tähtsus looduses ja inimtegevusele, vee kasutamise ja kaitse vajadused. Mägi- ja tasandikujõed, vooluvee mõju pinnamoe kujunemisele. Pinnamoe mõju voolukiirusele. Orgude tüübid.

6) iseloomustab teabeallikate põhjal põhjavee kujunemist ja kasutamiseiga seotud probleeme kodukohas või Eestis.

Maailma järved, nende kasutamine. Järvenõgude teke.

Praktilised tööd:

1. Vooluvee kulutava ja kuhjava tegevuse uurimine etteantud jõe erinevatel lõikudel.
2. Teabeallikate põhjal mere, jõe või järve kirjeldamine.

8. klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
<p>Kaartide kasutamine</p> <p>1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;</p> <p>2) orienteerub kaardil: leiab riigid, pealinnad, kliimavöötmel, loodusvööndid jms;</p> <p>2) koostab kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli.</p> <p>Loodusvööndid</p> <p>1) teab laiusvööndilisuse kujunemise seaduspärasust;</p> <p>2) teab kõrgusvööndilisuse tekkepõhjust ja võrdleb kõrgusvööndilisust eri mäestikes;</p> <p>3) iseloomustab ja võrdleb teabeallikate põhjal loodusvööndi (jäävöönd, tundra, parasvöötme okasmetsad, parasvöötme leht- ja segametsad, rohtlad, vahemerelised põõsastikud, mussoonmetsad, kõrbed, savannid ja vihmametsad) või piirkondade looduskomponente ja nendevahelisi seoseid;</p> <p>4) analüüsib looduse ja inimtegevuse vastastikust mõju loodusvööndites ning kaasnevaid keskkonnaprobleeme.</p>	<p>Atlase kui ruumiinfo kogu kasutamine ruumiliste otsuste tegemiseks loodusvööndite iseloomustamisel.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Infograafika koostamine piirkonna loodusolude ja inimtegevuse seoste kirjeldamiseks.2. Veebikaardi koostamine mõne piirkonna loodusolude ja inimtegevuse kirjeldamiseks. <p>Kliimavöötmel ja loodusvööndid. Laiusvööndilisuse seaduspärasused.</p> <p>Jäävöönd. Tundra</p> <p>Arktika ja Antarktika iseärasused. Polaaröö ja –päeva teke. Liustike tüübid. Igikelts.</p> <p>Jäävööndi ja tundra kliima eripära. Tüüpilised taimed ja loomad, nende kohastumised. Polaaralade põlisrahvad. Inimtegevuse võimalused ning piirangud, mõju keskkonnale.</p> <p>Parasvöötme loodusvööndid</p> <p>Parasvöötme okas- ja lehtmetsade ning rohtlate paiknemise seaduspärasused.</p>

Kontinentaalne ja mereline kliima. Rohtlate liigid. Taiga, lehtmetsa ja rohtla elustiku kohastumine. Leet-, pruun- ja mustmuldade kujunemine ja kasutamine. Inimtegevuse võimalused ja keskkonnamõju metsavööndis ning rohtlas.

Lähistroopilised loodusvööndid

Kuivade ja niiskete lähistroopiliste (mussoon-) piirkondade kliima ning elustiku erinevused. Inimtegevuse võimalused ja mõju kuivas ning niiskes lähistroopikas. Tüüpilised kultuurtaimed.

Kõrbed

Kõrbete paiknemise seaduspärasused. Kliimaoludest põhjustatud, murenemine ja sooldumine kõrbes. Kõrbetele tüüpilised taimed ja loomad, nende kohastumine. Keskkonnatingimuste mõju inimtegevuse võimalustele kõrbes. Inimtegevuse mõju kõrbe loodusele (veeprobleemid, niisutussüsteemid, nafta ammutamine).

Palavvöö loodusvööndid

Savannide ja vihmametsade paiknemise seaduspärasused. Savanni ja vihmametsa tüüpilised taimed ja loomad, nende kohastumine. Punamuldade eripära. Kõrbestumine. Savannis ja vihmametsas kasvatatavad kultuurtaimed. Keskkonnatingimuste piirangud inimtegevusele palavvöös. Vihmametsade ja savannide tähtsus Maa ökosüsteemis.

Kõrgusvööndilisus erinevates mäestikes

Kõrgusvööndilisuse tekkepõhjused ja kõrgusvööndilisuse seaduspärad. Inimtegevuse võimalused, piirangud ja mõju erinevates mäestikes.

Praktilised tööd:

1. Õppekäik botaanikaeda
2. Õppekäik loomaaeda.

9. klass

Õpitulemused	Õppesisu ja praktilised tööd
<p>Eesti asend Euroopas</p> <p>1) kasutab nii paber- kui ka digikaarte ja teisi ruumiinfot edastavaid mudeleid, et leida infot, iseloomustada objekte ja nähtusi, analüüsida, teha järeldusi ja ruumilisi otsuseid ning neid põhjendada;</p> <p>2) orienteerub kaardil: leiab Eesti ja Euroopa asustuse, pinnamoe, veestiku ja majandusega seotud objektid;</p> <p>3) koostab kaardi või mõne muu ruumiinfot edastava mudeli.</p>	<p>Euroopa suurus ja piirid. Eesti loodusgeograafilise ja majandusgeograafilise asendi kirjeldus ja võrdlus teiste Euroopa riikidega.</p> <p>Eesti põhikaart. Geograafilised ja ristkoordinaadid.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Eesti ja mõne teise Euroopa riigi geograafilist asendi kirjeldamine ning võrdlemine.2. Maa-ameti geoportaali ja kaardirakenduste kasutamine.3. Kaardiprojekti koostamine. <p>Euroopa tektooniline kaart. Geokronoloogiline ajaskaala. Pinnamoe seos geoloogilise ehitusega: Euroopa noored ja vanad kurdmäestikud, platvormid, kilbid. Eesti ala geoloogiline ehitus. Euroopa ja Eesti maavarade paiknemine ja kasutus. Maavarade kasutamisega seotud keskkonnamõju.</p> <p>Eesti muldkatte eripära seos geoloogilise ehitusega. Eesti peamised mullatüübid. Muldade jätkusuutlik kasutamine.</p>
<p>Eesti ja Euroopa geoloogia</p> <p>1) iseloomustab jooniste või kaardi põhjal laamade liikumist ning laamade servaaladel esinevaid geoloogilisi protsesse Euroopas;</p> <p>2) seostab kivimite ja setete, sh maavarade paiknemise ja tekke Eesti geoloogilise ehitusega;</p> <p>3) seostab muldade kujunemise nende tekke tingimustega Eesti näidetel</p>	<p>Praktilised tööd:</p> <ol style="list-style-type: none">3. Oluliste maavarade määramine, liigitamine, kirjeldamine.4. Õppekäik tutvumaks Eesti geoloogilise ehitusega. <p>Euroopa ja Eesti suured pinnavormid.</p>

4) teab maavarade ja muldade kasutamisest tekkivaid keskkonnaprobleeme ja jätkusuutlikke lahendusi.

Eesti ja Euroopa pinnamood

1) võrdleb kaartide ja muude infoallikate põhjal pinnavorme ning pinnamoodi Euroopas, Eestis ja kodukohas;

2) selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist tektoonika mõjul Euroopas;

4) seostab välisjõudude (mandrijää, vooluvesi, lainetus, karst inimtegevus) kulutava, transportiva ja kuhjava tegevuse pinnamoe kujunemisega;

3) analüüsib pinnamoe ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid ning arvestab maastikul liikudes pinnamoodi ja sellest tulenevaid ohte.

Eesti ja Euroopa kliima

1) kirjeldab ilmakaardi põhjal ilma ning selgitab õhu liikumist ja sademete teket sõltuvalt õhu omadustest;

2) selgitab Eesti ja Euroopa kliima erinevusi sõltuvalt kliimateguritest;

3) võrdleb temaatiliste kaartide ja kliimadiagrammide põhjal eri kohtade kliimat, seostab selle kliimat kujundavate tegurite mõjuga ning inimtegevuse võimalustega;

5) mõistab inimtegevuse, sh maakasutuse mõju kliimale nii kohalikul kui üleilmsel tasandil;

6) teab kliimamuutuste võimalikke tagajärgi ning kliimamuutustega kohanemise võimalusi.

Eesti ja Euroopa veestik

Eesti pinnamoe kujunemise etapid. Mandrijää Euroopa, sh Eesti pinnamoe kujunemine mandrijää, vooluvee, lainetuse, karsti ja inimtegevuse toimetel. Eesti pinnamoe väikevormid.

Praktiline töö

1. Maa-ameti geoportaali abil Eesti pinnamoe ülevaate koostamine.

Euroopa sh Eesti kliimat kujundavad tegurid, peamised õhumassid, tuuled. Regionaalsete kliimaerinevuste põhjused Euroopas ja Eestis. Euroopa ja Eesti ilmakaart. Kõrg- ja madalrõhualad, soe ning külm front.

Kliimamuutuste uurimine. Kliimamuutuste võimalikud tagajärjed Euroopas ja Eestis.

Praktiline töö:

Ilmaportaalide andmete põhjal Eesti või Euroopa ilma või kliima võrdlemine ja erinevuste põhjendamine.

Jões ja järved Euroopas ja Eestis. Jõgede toitumise ja veerežiimi eripära lähtudes kliimast. Jõe pikiprofiil. Järvede tüübid järvenõo tekke järgi.

Põhjavee kujunemine ja kaitse. Põhjavee kujunemine ja liikumine. Põhjavee kasutamisega seotud probleemid Eestis ja Euroopas.

Läänemere vee omadused, eripära kujunemine põhjused. Rannikutüübid. Läänemere keskkonnaprobleemid.

Euroopa ja Eesti rahvaarvu muutumine. Rahvastiku uurimine Eestis: rahvaloendused,

1) mõistab veekogude ja inimtegevuse vastastikuseid seoseid, veekogude uurimise tähtsust ning vee kaitse vajadust;

5) seostab jõgede veetaseme muutused, sh üleujutused ja nende ulatuse piirkonna kliima pinnamoe ja asustusega;

6) iseloomustab teabeallikate põhjal põhjavee kujunemist ja kasutamise seotud probleeme kodukohas ja Eestis.

Rahvastik

1) analüüsib andmeportaalide andmete põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi rahvastikku ja rahvastikuprotsesse;

2) analüüsib rahvastikupüramiidi järgi mõne piirkonna rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu ning selle mõju ühiskonnale;

3) teab Eesti ja Euroopaga seotud rände suundi ning nende põhjusi, analüüsib rände mõju ühiskonnale;

4) arutleb Eesti rahvastikupoliitika meetmete teemal.

Asustus

1) iseloomustab ja võrdleb linnastumise trende ning etappe Eestis ja Euroopas ning linnade kasvu ja kahanemise tagajärgi;

2) analüüsib kaardi põhjal rahvastiku paiknemist ja tihedust kodukohas, Eestis ning Euroopas, seostades selle looduslike ja ühiskondlike tegurite mõjuga;

3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne Eesti asula arengut, elukeskkonda ning seda

rahvastikuregister. Sündimuse, suremuse ja loomuliku iibe erinevused Euroopa riikides.

Rahvastiku soolis-vanuseline koosseisu muutumine aja jooksul. Rahvastikupüramiid. Eesti rahvuslik koosseis ja selle kujunemine. Rahvastikupoliitika.

Rahvastiku vananemisega kaasnevad probleemid ja võimalikud lahendused.

Rände suunad ja põhjused.

Praktilised tööd:

1. Mõnes Euroopa riigi rahvastikupüramiidi abil rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu analüüs.

2. Statistikaameti andmete alusel maakonna või koduasula rahvastikku iseloomustamine.

Rahvastiku paiknemist mõjutavad tegurid Euroopas ja Eestis. Linnastumise põhjused ja kaasnevad majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnaprobleemid. Euroopa riigid ja pealinnad ning Eesti suuremad asulad.

Praktilised tööd:

1. Mõne Eesti asula arengu ja elukeskkonna analüüs teabeallikate põhjal.

<p>mõjutavaid looduslikke ja sotsiaal-majanduslikke tegureid, pakub lahendusi asula elukeskkonna parandamiseks.</p> <p>Majandus</p> <p>1) mõistab jätkusuutliku majanduse olemust ja tähtsust, toob näiteid jätkusuutliku majandamise sh ringmajanduse kohta;</p> <p>2) analüüsib loodusvarade, tööjõu, kapitali ja turgude ning tarneahelate mõju Eesti ja Euroopa majandusele;</p> <p>3) analüüsib muutusi Eesti majanduse struktuuris ja seostab selle majanduse arengu üldiste trendidega;</p> <p>4) iseloomustab üleilmastumise ja rahvusvaheliste firmade mõju Eesti majandusele;</p> <p>5) arutleb majandustegevusega seotud probleemide üle, lähtudes majanduslikest, sotsiaalsetest ja keskkonna aspektidest.</p> <p>Põllumajandus ja toidutootmine</p> <p>1) mõistab kestliku põllumajanduse ja toidutootmise seoseid ning olulisust;</p> <p>2) iseloomustab mõnd toiduaine tootmisahelat, teab kodumaise toidukauba eeliseid ja väärtustab Eesti tooteid;</p> <p>3) iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist;</p> <p>4) võrdleb tootmist erinevates taime- ja loomakasvatustaludes ning väike- ja suurtootmise mõju keskkonnale, sh maastike muutumisele;</p> <p>5) iseloomustab põllumajanduse arengueeldusi Eestis ning põhjendab põllumajanduse ja toidutootmise struktuuri.</p> <p>Metsamajandus ja metsatööstus</p>	<p>Majandusressursid: loodusvarade, tööjõu, kapitali, turgude ja tarneahelate mõju Eesti majandusele. Ringmajandus. Majanduse struktuur: majandustegevus esmasektoris, tööstuses, teeninduses. Üleilmastumine ja rahvusvahelised ettevõtted.</p> <p>Euroopa ja Eesti põllumajanduse arengut mõjutavad looduslikud tegurid. Maaressurss, maakasutus erinevates loodusoludes. Muld kui ressurss. Eesti mullad. Spetsialiseerumine põllumajanduses: taime- ja loomakasvatusharud. Eri tüüpi põllumajandusettevõtted ja toiduainetööstus. Toiduaine tootmisahel. Põllumajanduse mõju keskkonnale ja kestliku põllumajanduse võimalused. Eesti põllumajanduse ja toidutootmise struktuur.</p> <p>Praktilised tööd:</p> <p>1. Iseloomustab teabeallikate põhjal mõne kultuurtaime kasvutingimusi, viljelemist ja kasutamist.</p>
---	---

1) teab metsa ja kestliku metsamajanduse olulisust ning väärtustab metsa kui ökosüsteemi;

2) selgitab metsamajanduse ja -tööstuse, sh puidu väärimise rolli Eesti majanduses.

Energiamajandus

1) analüüsib energiatarvet perekonna tasandil ja ühiskonna toimimises, väärtustab säästlikku energia tarbimist ning pakub selleks lahendusi;

2) analüüsib eri energiakandjate kasutamise eeliseid ja puudusi, sh nende mõju keskkonnale;

3) on omandanud ülevaate kodukoha, Eesti ja Euroopa energiamajandusest ning sellega seotud probleemidest.

Teenindus

1) analüüsib töökohtade paiknemist ja teenuste kättesaadavust asustussüsteemi eri tasandite asulates, sh koduasulas;

2) iseloomustab Eesti transpordisüsteemi, analüüsib transpordiliikide eeliseid ja puudusi ning transpordi mõju keskkonnale;

3) analüüsib teabeallikate põhjal mõne asula ühistranspordi kättesaadavust ning selle mõju inimeste igapäevaelule;

4) iseloomustab ja analüüsib teabeallikate põhjal kodukoha, Eesti või mõne Euroopa riigi turismi arengueeldusi, turismimajandust

Eesti metsaressursid, metsandus ja metsatööstus. RMK.

Energiamajanduse tähtsus. Elektienergia tootmise viiside eelised ja puudused: soojus-, tuuma-, hüdro-, tuule- ja päikeseenergia. Euroopa ning Eesti energiamajanduse areng ja keskkonnamõju.

Praktiline töö:

1. Kahe Euroopa riigi energiaallikate kasutamise ja elektrienergia tootmise võrdlus.

Teenuste liigid: isiku- ja äriteenused, avaliku ja erasektori teenused

Transpordi liigid, nende eelised ja puudused reisijate ja erinevate kaupade veol. Eesti transpordiga seotud keskkonnamõju ja nende lahendamise võimalused.

Turismi arengueeldused. Turismi liigid. Euroopa ja Eesti peamised turismiressursid. Turismi positiivsed ja negatiivsed mõjud riigi või piirkonna majandus- ja sotsiaalelule ning looduskeskkonnale.

Praktiline töö:

1. Teabeallikate põhjal ühe valla teenuste sh veonduse ja turismivõimaluste analüüs.

ning selle mõju majandus- ja sotsiaalelule ning keskkonnale.